

การกำหนดระดับความเสี่ยงของบ่อน้ำบาดาล ที่อาจกระทำผิดตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 และที่แก้ไขเพิ่มเติม : กรณีศึกษาจังหวัดสุโขทัย

ธนู วิจิตรกุล¹, วุฒิกร พิบบำรุง^{1*} และธันยาภรณ์ สิ้นศรานนท์¹

¹ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

* ผู้ประพันธ์บรรณกิจ : Wuttikon4901@gmail.com

ปัจจุบันน้ำบาดาลกลายเป็นแหล่งน้ำสำคัญเนื่องจากแหล่งน้ำผิวดินลดลงจากสภาพอากาศที่แห้งแล้งขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประชาชนเริ่มหันมาเลือกใช้น้ำบาดาลเพื่อประกอบธุรกิจมากขึ้น ส่งผลให้มีการขออนุญาตเจาะหรือใช้น้ำบาดาลเป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่เป็นผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลประเภทธุรกิจและประเภทเกษตรกรรม (เลี้ยงสัตว์) ซึ่งเป็นประเภทที่ต้องมีการชำระค่าใช้น้ำบาดาล โดยต้องใช้น้ำบาดาลไม่เกินกว่าปริมาณที่อนุญาตตามใบอนุญาตใช้น้ำบาดาล ในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพน้ำบาดาลดี สามารถขุดเจาะหาชั้นน้ำบาดาลได้ง่าย ในปัจจุบันจังหวัดสุโขทัยมีจำนวนบ่อน้ำบาดาลประเภทธุรกิจจำนวน 222 บ่อ ประเภทเกษตรกรรม(เลี้ยงสัตว์) จำนวน 44 บ่อ บ่อน้ำบาดาลที่มีจำนวนมากทำให้การตรวจสอบสถานประกอบการเพื่อป้องกันการกระทำผิดที่ฝ่าฝืน พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ.2520 เป็นไปได้อย่างล่าช้า เนื่องจากบ่อน้ำบาดาลแต่ละบ่ออยู่ห่างกัน กระจายอยู่ตามอำเภอต่างๆของจังหวัดสุโขทัย หากดำเนินการตรวจสอบแบบเรียงตามรายชื่อหรือตามหมายเลขของบ่อน้ำบาดาลนั้น อาจก่อให้เกิดการล้นเกินกระทำผิดทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถป้องกันการกระทำผิดที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ.2520 ได้อย่างทันทั่วถึง โดยคณะผู้จัดทำมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้เพื่อกำหนดขอบเขตของการตรวจสอบบ่อน้ำบาดาลให้สามารถป้องกันการกระทำผิดฝ่าฝืนพระราชบัญญัติน้ำบาดาล และจัดลำดับความสำคัญของบ่อน้ำบาดาลที่มีปัญหาและลักษณะต่างกัน รวมถึงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบบ่อน้ำบาดาล โดยการนำข้อมูลรายงานปริมาณการใช้น้ำบาดาลในแต่ละเดือน (นบ./11) ของบ่อน้ำบาดาลประเภทธุรกิจและประเภทเกษตรกรรม (เลี้ยงสัตว์) ในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย ช่วงเดือนมกราคม-เดือนมิถุนายน พ.ศ.2566 ที่มีอยู่ในระบบสารสนเทศเพื่อการควบคุมกิจการน้ำบาดาล (GCL) จำนวน 266 บ่อ มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยพิจารณาจากความผิดปกติของรายงานปริมาณการใช้น้ำบาดาลในแต่ละเดือน หากพบความผิดปกติของการรายงานปริมาณการใช้น้ำบาดาล ดังต่อไปนี้ รายงานปริมาณการใช้น้ำบาดาลในอัตราเท่าเดิมติดต่อกัน ไม่รายงานปริมาณการใช้น้ำบาดาล ปริมาณการใช้น้ำบาดาลเป็นศูนย์ ปริมาณการใช้น้ำบาดาลสูงกว่าที่ใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลกำหนด โดยจะให้คะแนนความเสี่ยง 1 คะแนนต่อ 1 ข้อ กำหนดให้มีระดับความเสี่ยงทั้งหมด 3 ระดับ แบ่งเป็น 1.ระดับความเสี่ยงสูง (ได้รับคะแนนความเสี่ยง 4 คะแนนขึ้นไป) 2.ระดับความเสี่ยงปานกลาง (ได้รับคะแนนความเสี่ยง 2-3 คะแนน) 3.ระดับความเสี่ยงต่ำ (ได้รับคะแนนความเสี่ยง 0-1 คะแนน) จากผลการศึกษาพบว่า บ่อน้ำบาดาลประเภทธุรกิจ จำนวน 222 บ่อ ถูกจัดเป็นระดับความเสี่ยงสูง 115 บ่อ ระดับความเสี่ยงปานกลาง 17 บ่อ ระดับความเสี่ยงต่ำ 90 บ่อ บ่อน้ำบาดาลประเภทเกษตรกรรม (เลี้ยงสัตว์) จำนวน 44 บ่อ จัดเป็นระดับความเสี่ยงสูง 41 บ่อ ระดับความเสี่ยงต่ำ 3 บ่อ บ่อน้ำบาดาลที่อยู่ในระดับความเสี่ยงสูงจะถูกนำไปอยู่ในแผนการตรวจสอบอย่างเร่งด่วนเพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบสามารถลงพื้นที่ตรวจสอบป้องกันและลดอัตราการกระทำผิดตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาลได้ในทันที

คำสำคัญ : ระดับความเสี่ยงของบ่อน้ำบาดาล; พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ.2520; ระบบสารสนเทศเพื่อการควบคุมกิจการน้ำบาดาล (GCL)